

ΑΡΧΗ 1ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ - Γ΄ ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ

ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ
ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΩΝ ΛΥΚΕΙΩΝ
(ΟΜΑΔΑ Α΄)

ΚΑΙ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑΣ
ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΩΝ ΛΥΚΕΙΩΝ (ΟΜΑΔΑ Β΄)

ΤΡΙΤΗ 19 ΜΑΪΟΥ 2015

ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

ΗΜΕΡΗΣΙΑ

ΣΥΝΟΛΟ ΣΕΛΙΔΩΝ: ΤΕΣΣΕΡΙΣ (4)

ΚΕΙΜΕΝΟ

Την Ελλάδα χαρακτηρίζει η ποικιλία του τοπίου και μία απέραντη φυσική ομορφιά, που συνυπάρχουν με τα διάσπαρτα ίχνη σπουδαίων πολιτισμών. Παράλληλα, ένα ήπιο κλίμα και η διαύγεια του φωτός αναδεικνύουν τα χαρακτηριστικά αυτά και καθιστούν τη χώρα μας μοναδική. [...] ¹

Φαίνεται, όμως, ότι τον τόπο μας δεν τον αγαπούμε, αν και υμνούμε τις ομορφιές του και τονίζουμε τις πολλές του χάρες. Μας αρέσουν «τα ψεύτικα τα λόγια, τα μεγάλα», ενώ η αλήθεια είναι άλλη και πληγώνει. Τον τόπο μας τον θεωρούμε στρέμματα προς εκμετάλλευση, δάση προς οικοπεδοποίηση, ακρογιαλιές για ιδιωτικό όφελος. [...] ¹

Υπάρχει μια σημαντική αλλοίωση του ελληνικού περιβάλλοντος, που συντελείται σιωπηλά, ύπουλα. Μόνος στόχος η τουριστική ανάπτυξη, που σαν επιδημία απαξιώνει τις ωραίες γωνιές της πατρίδας και εξουθενώνει τοπία και ανθρώπους.

Βασική αιτία του φαινομένου υπήρξε η αλόγιστη επιδίωξη του αριθμού των τουριστών, σε βάρος της ποιότητάς τους. Έτσι, μοναδικά τοπία ενταφιάζονται στο μπετόν και παραδίδονται στην ευτέλεια ² και το κέρδος. Όσο για τους «τουρίστες», λίγοι ενδιαφέρονται για την ελληνική ιδιαιτερότητα. Είναι μάζες μετακινούμενες, που ψάχνουν τον πλαστικό ήλιο και τη φτήνια, ενώ προσθέτουν το δικό τους άχρωμο βλέμμα στις ήδη άχρωμες τουριστικές περιοχές.

¹ Το σύμβολο [...] σημαίνει ότι παραλείπεται κείμενο.

² ευτέλεια = κατώτερη ποιότητα

ΑΡΧΗ 2ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ - Γ΄ ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ

Όπως έλεγε και μια παλιά διαφήμιση, οι ξένοι τουρίστες καλούνται να ζήσουν τον «μύθο της Ελλάδας». Η Ελλάδα, ωστόσο, ζει τον μύθο της. Μόνον που ο μύθος έχει ξεθωριάσει: το τουριστικό «εισόδημα» δεν ακολουθεί την ίδια αυξητική πορεία, η φθηνή μαζικότητα οδηγεί διαρκώς καινούργιες περιοχές στην απαξίωση. Τους καλοκαιρινούς μήνες **επικρατεί** η ασυδοσία και ο υπερπληθυσμός. Τον χειμώνα, αντίθετα, τα ίδια τοπία μοιάζουν βομβαρδισμένα, έρημα από ζωή και **πραγματικές** προοπτικές. [...]¹

Οι ευθύνες για την τουριστική υποβάθμιση της χώρας μπορούν να αποδοθούν στην πολιτική εξουσία, σε συμφέροντα μεγάλα και μικρότερα, αλλά και σε όλους εμάς, παθητικούς αποδέκτες της κατάστασης. [...]¹

Υπάρχουν, όμως, και οι άλλοι, όσοι με επιμονή και αγάπη δίδουν συχνά άνισες μάχες για να κατακτήσουν μια σπιθαμή μνήμης, ένα μέτρο αξιοπρέπειας του τόπου: περιβαλλοντικές οργανώσεις και σωματεία πολιτιστικά, πολίτες μοναχικοί και εκπρόσωποι περιοχών που καταστρέφονται, διανοούμενοι, αλλά και δημόσιοι λειτουργοί, απλοί άνθρωποι, αλλά και ονόματα με κύρος. Όποια και αν είναι, όμως, η ταυτότητά τους, το γεγονός είναι ότι αυτοί πληθύνονται. Υπάρχει, λοιπόν, μια μικρή ελπίδα ότι ίσως κυριαρχήσουν κάποτε και επιδιώξουν την ανατροπή της υπάρχουσας κατάστασης.

Γιώργος Γραμματικάκης, «Ένας αστρολάβος του Ουρανού και της Ζωής», σελ. 187-193, Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης, Ηράκλειο 2013 (Διασκευή).

ΘΕΜΑΤΑ

A. Να γράψετε στο τετράδιό σας την περίληψη του κειμένου που σας δόθηκε (80 -100 λέξεις).

Μονάδες 25

B1. Να αναπτύξετε σε μία παράγραφο 60-80 λέξεων το περιεχόμενο της παρακάτω περιόδου: *Μας αρέσουν «τα ψεύτικα τα λόγια, τα μεγάλα», ενώ η αλήθεια είναι άλλη και πληγώνει.*

Μονάδες 10

B2. Να βρείτε τον τρόπο ανάπτυξης της πέμπτης παραγράφου του κειμένου: « Όπως έλεγε και μια παλιά διαφήμιση... έρημα αποζωή και πραγματικές προοπτικές». Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας.

Μονάδες 10

B3. α. Να γράψετε από ένα συνώνυμο για κάθε μία από τις παρακάτω λέξεις: **σπουδαίων, αλλοίωση, συντελείται, επικρατεί, πραγματικές.**

(Μον. 5)

β. Να γράψετε από ένα αντώνυμο για κάθε μία από τις παρακάτω λέξεις: απέραντη, σιωπηλά, αλόγιστη, υποβάθμιση, επιδιώξουν.

(Μον. 5)

Μονάδες 10

B4. α. Να εντοπίσετε στο κείμενο δύο εκφράσεις με μεταφορική σημασία και μία με κυριολεκτική.

(Μον. 3)

β. Να μετατρέψετε τη σύνταξη στην παρακάτω πρόταση από ενεργητική σε παθητική: «Την Ελλάδα χαρακτηρίζει η ποικιλία του τοπίου και μία απέραντη φυσική ομορφιά, που συνυπάρχουν με τα διάσπαρτα ίχνη σπουδαίων πολιτισμών»

(Μον. 2)

Μονάδες 5

ΑΡΧΗ 4ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ - Γ΄ ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ

- Γ. Σε ένα άρθρο 400-500 λέξεων, που θα δημοσιευτεί στην ιστοσελίδα του σχολείου σας α) να αναπτύξετε τις απόψεις σας σχετικά με τα οφέλη του τουρισμού και β) να αναφερθείτε στα αρνητικά αποτελέσματα της υπερβολικής τουριστικής ανάπτυξης στη σύγχρονη εποχή.

Μονάδες 40

ΟΔΗΓΙΕΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟΥΣ

1. Στο τετράδιο να γράψετε **μόνον** τα προκαταρκτικά (ημερομηνία, εξεταζόμενο μάθημα). **Να μην αντιγράψετε** τα θέματα στο τετράδιο.
2. Να γράψετε το ονοματεπώνυμό σας στο πάνω μέρος των φωτοαντιγράφων, αμέσως μόλις σας παραδοθούν. **Δεν επιτρέπεται να γράψετε** καμιά άλλη σημείωση. Κατά την αποχώρησή σας να παραδώσετε μαζί με το τετράδιο και τα φωτοαντίγραφα.
3. Να απαντήσετε **στο τετράδιό σας** σε όλα τα θέματα, **μόνον με μπλε ή μόνον με μαύρο στυλό ανεξίτηλης μελάνης**.
4. Κάθε τεκμηριωμένη απάντηση είναι αποδεκτή.
5. Διάρκεια εξέτασης: τρεις (3) ώρες μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων.
6. Ώρα δυνατής αποχώρησης: **10.00 π.μ.**

ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ

ΤΕΛΟΣ ΜΗΝΥΜΑΤΟΣ

ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ Γ΄ ΤΑΞΗΣ

ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΕΠΑΛ (ΟΜΑΔΑ Α΄)

& ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑΣ

ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΕΠΑΛ (ΟΜΑΔΑ Β΄)

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΕΞΕΤΑΣΗΣ: 20/05/2015

ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: **ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ**

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΘΕΜΑΤΩΝ

B3.α.

Σπουδαίων: σημαντικών

Αλλοίωση: παραμόρφωση

Συντελείται: πραγματοποιείται

Επικρατεί: κυριαρχεί

Πραγματικές: αληθινές

B3.β.

Απέραντη: περιορισμένη

Σιωπηλά: ηχηρά

Αλόγιστη: λογική

Υποβάθμιση: αναβάθμιση

Επιδιώξουν: αποφύγουν

B4.α.

Μεταφορικές εκφράσεις: « η αλήθεια... πληγώνει», «ψάχνουν τον πλαστικό ήλιο».

Κυριολεκτική έκφραση: «Βασική αιτία του φαινομένου».

B4.β.

Μετατροπή της σύνταξης από ενεργητική σε παθητική: Η Ελλάδα χαρακτηρίζεται από την ποικιλία του τοπίου και από την απέραντη φυσική ομορφιά, που συνυπάρχουν με τα διάσπαρτα ίχνη σπουδαίων πολιτισμών.

Γ.

ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΛΟΓΟΥ

Επικοινωνιακό πλαίσιο: Ερμηνευτικό άρθρο στην ιστοσελίδα του σχολείου

Τίτλος άρθρου: Τουρισμός: συνώνυμο της εξέλιξης ή της υποβάθμισης του τόπου μας;

Πρόσωπο γραφής: Χρήση, κατά βάση, γ' προσώπου, ώστε να αναδεικνύεται η αντικειμενικότητα της επιχειρηματολογίας/δυνατότητα χρήσης α' προσώπου, κυρίως στον πρόλογο, για την ανάδειξη του αντίστοιχου επικοινωνιακού πλαισίου.

A. ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Αφόρμηση από επίκαιρο γεγονός που αναφέρεται στο βασικό προβληματισμό του συντάκτη του άρθρου. Κρίνεται σκόπιμο ο πρόλογος να εισάγει τον αναγνώστη στα βασικά ζητούμενα του θέματος.

B. ΚΥΡΙΩΣ ΘΕΜΑ:

ΠΡΩΤΟ ΖΗΤΟΥΜΕΝΟ: Τα οφέλη του τουρισμού

Σημαντικά είναι τα οικονομικά οφέλη που προκύπτουν από την τουριστική ανάπτυξη.

- Ο τουρισμός είναι ένας από τους δυναμικότερους τομείς της οικονομίας κρατών, εφόσον τα έσοδα από αυτόν ενισχύουν τους εθνικούς προϋπολογισμούς και συνιστούν κινητήρια δύναμη των τοπικών οικονομιών.
- Η τουριστική ανάπτυξη, επίσης, δημιουργεί την ανάγκη επενδύσεων τόσο από το ιδιωτικό κεφάλαιο όσο και από τον δημόσιο τομέα. Ο εκσυγχρονισμός τουριστικών υποδομών όπως ακτοπλοϊκών συγκοινωνιών, ξενοδοχειακών μονάδων, καταλυμάτων, χιονοδρομικών κέντρων, χώρων αναψυχής, εστίασης και διασκέδασης, τουριστικών πρακτορείων, σταθμών, χώρων ελλιμενισμού, μεγάλων ή μικρότερων αεροδρομίων, οδικού δικτύου, κέντρων υγείας και υποδομών τεχνολογίας, αναγκαίων στην τουριστική βιομηχανία, τονώνουν την οικονομική δραστηριότητα, ενισχύουν την εθνική οικονομία και δημιουργούν αρκετές θέσεις εργασίας.
- Τέλος, μιας τέτοιας μορφής ανάπτυξη θα διέσωζε αρκετές περιοχές, ηπειρωτικές και νησιωτικές, από την εγκατάλειψη, την ερήμωση και την πλήρη απαξίωση.

Στον πνευματικό τομέα

Ο τουρισμός και ο περιηγητισμός ως προϋποθέσεις γνώσης

Πλήθος γνώσεων αποκομίζει ο επισκέπτης ενός τόπου, εάν ενδιαφερθεί (και) για τον πολιτισμό αυτού: Έχοντας κατάλληλα προετοιμαστεί, μπορεί να επισκεφτεί μνημεία, μουσεία, χώρους τέχνης, να εμβαθύνει στην ιστορία, να ανακαλύψει και να συλλέξει πρωτογενές υλικό και πληροφορίες πολιτισμού, μαρτυρίες και εικόνες που σπάνια προτείνονται στους τουριστικούς οδηγούς, να συνομιλήσει απευθείας με τους ανθρώπους, να διασκεδάσει με αυθεντικούς τρόπους διασκέδασης και να γίνει πλουσιότερος σε γνώσεις και εμπειρίες.

Στον πολιτιστικό τομέα

Ο τουρισμός ευνοεί πολιτιστικές αλληλεπιδράσεις ανάμεσα σε άτομα και λαούς.

- Επισκεπτόμενοι διάφορους τόπους οι άνθρωποι έχουν την ευκαιρία να έρθουν σε επαφή με τους πληθυσμούς τους και με τον τρόπο ζωής τους, να πληροφορηθούν την ιστορία τους, να γνωρίσουν νοοτροπίες, ήθη και παραδόσεις, τον πολιτισμό και την τέχνη τους.
- Ταυτόχρονα, τροφοδοτούν το πολιτισμικό περιβάλλον αυτών των περιοχών με στοιχεία του δικού του πολιτισμού, με τις δικές τους αντιλήψεις, συνήθειες και τρόπους ζωής.
- Το αποτέλεσμα αυτής της πολιτιστικής αλληλεπίδρασης είναι η στενότερη επαφή των λαών, η άρση του απομονωτισμού και του τοπικισμού, η υπέρβαση εθνικών στερεοτύπων και προκαταλήψεων, η απόρριψη παρωχημένων πολιτισμικών σχημάτων, η διαμόρφωση οικουμενικής συνείδησης και διεθνιστικού πνεύματος.

Στον πολιτικό τομέα

Ενίσχυση του κύρους της χώρας

- Αναχωρώντας οι ξένοι από μία χώρα, εάν έχουν απολαύσει υψηλής ποιότητας τουριστικές υπηρεσίες και εάν έχουν αισθανθεί τη φιλοξενία και την ευγένεια των κατοίκων της, γίνονται συνειδητά, οι περισσότεροι, καλοί διαφημιστές αυτής και των ανθρώπων της.
- Συμβάλλουν έτσι στη βελτίωση της εικόνας μιας χώρας στο εξωτερικό.

ΔΕΥΤΕΡΟ ΖΗΤΟΥΜΕΝΟ: Επιπτώσεις της ανεξέλεγκτης τουριστικής ανάπτυξης

Στο φυσικό περιβάλλον

Η υποβάθμιση ή και η καταστροφή του φυσικού περιβάλλοντος προκύπτει ως αποτέλεσμα της αυθαίρετης και παράνομης οικοδόμησης τεράστιων ή μικρότερων ξενοδοχειακών μονάδων ή

άλλων καταλυμάτων σε περιοχές σπάνιας ομορφιάς. Επίσης, προκύπτει ως αποτέλεσμα των σημαντικών οικιστικών υπερβάσεων, της αποψίλωσης δασικών εκτάσεων, της περίφραξης ακτών και παραλιών για την εκμετάλλευσή τους από το ιδιωτικό κεφάλαιο, της εξόντωσης ζωικών πληθυσμών, της απόρριψης λυμάτων και απορριμμάτων από τουριστικές μονάδες και συγκροτήματα. Όλες αυτές οι καταστροφικές για το περιβάλλον κινήσεις εντάσσονται στη λογική της μεγιστοποίησης του άμεσου και βραχυπρόθεσμου κέρδους.

Στο πολιτιστικό περιβάλλον και σε σημαντικές πολιτιστικές αξίες

- Η καταστροφή μνημείων πολιτισμού στην επιδίωξη μιας υποτιθέμενης ανάπτυξης, της νεοτερικότητας και του εκσυγχρονισμού, η πολύμορφη υποβάθμιση παραδοσιακών οικισμών και περιοχών, η νόθευση παραδοσιακών προϊόντων, η εξαφάνιση τοπικών ιδιαιτεροτήτων στη λογική της ισοπέδωσης και της πολιτιστικής ομοιομορφίας.
- Η παραχάραξη, ακόμη και η απώλεια βασικών στοιχείων της παράδοσης ή η ένταξη αυτών στο σύστημα της κατανάλωσης και της βιομηχανίας του ελεύθερου χρόνου, η χυδαία εμπορευματοποίηση και η έκπτωση της αυθεντικής λαϊκής τέχνης και των γνήσιων μορφών έκφρασης σε ευτελές θέαμα και σε τεχνητή γραφικότητα, ώστε να ανταποκρίνονται στις διαμορφωμένες προσδοκίες του τουριστικού πλήθους. Αυτή η παραποίηση πλήττει αξίες όπως τρόπους συμπεριφοράς, κώδικες επικοινωνίας και έκφρασης, προϊόντα, διασκέδαση, τέχνη, διατροφή, ενδυμασία, επαγγέλματα.

Στον ψυχισμό των κατοίκων

Σοβαρές είναι, σε κάποιες περιπτώσεις, και οι επιπτώσεις στον ψυχισμό και τη συμπεριφορά των κατοίκων περιοχών με υψηλή τουριστική ανάπτυξη. Αξίες, όπως ο σεβασμός στον ξένο-φιλοξενούμενο, η ευγένεια και το ανυπόκριτο ενδιαφέρον, η εξυπηρετικότητα και η προθυμία, η ευφρόσυνη διάθεση εκτοπίζονται από πρακτικές εκμετάλλευσης, κερδοσκοπίας ή δουλοπρέπειας και ανεντιμότητας στην επιδίωξη του εύκολου και γρήγορου πλουτισμού.

Σε άλλους τομείς της οικονομίας

- Τουριστική ανάπτυξη χωρίς μακροχρόνιο σχεδιασμό είναι δυνατόν να οδηγήσει στην εγκατάλειψη άλλων τομέων της οικονομίας, ιδιαίτερα σημαντικών για τη λειτουργία και την ευημερία τοπικών κοινωνιών.
- Οικονομικές δραστηριότητες όπως οι γεωργικές εργασίες, η αλιεία, η μεταποίηση προϊόντων, η οικοτεχνία και η βιοτεχνία, ακόμη και η ήπια βιομηχανία υποβαθμίζονται και απαξιώνονται προς όφελος της τουριστικής βιομηχανίας.

- Η ευθύνη για αυτή την ανορθολογική οικονομική πορεία βαραίνει τόσο την πολιτική ηγεσία όσο και τις προτεραιότητες των κατοίκων.

Γ. ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Στην καταληκτική παράγραφο του άρθρου μπορούμε να ανακεφαλαιώσουμε με συντομία τα βασικά σημεία της κύριας ανάλυσης, διατυπώνοντας, παράλληλα, κι ένα τελικό συμπέρασμα. Εναλλακτικά, θα μπορούσαμε να καταγράψουμε σύντομα τις προϋποθέσεις μιας ορθολογικής τουριστικής ανάπτυξης